

Marcin Zieliński, główny ekonomista FOR
Patrik Wachowiec, analityk prawny FOR
Warszawa, dnia 6 lipca 2023 r.

Komunikat FOR 14/2023: Narodowy Bank Polityczny – na straży partii, a nie pieniędzy

Wystarczy zajrzeć do przepisów konstytucyjnych mówiących o banku narodowym [NBP]. Tam jest [...] bardzo wyraźnie napisane, że zadaniem banku jest strzeżenie złotówki, a więc dodrukowywanie pieniędzy jest niczym innym jak uderzeniem w złotówkę. Jest także napisane, że prezes banku narodowego nie może się angażować politycznie.

Jarosław Kaczyński na posiedzeniu Sejmu, 9 lipca 2014 roku¹

Zgodnie z konstytucją Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza, a według ustawy podstawowym celem jego działalności jest utrzymanie stabilnego poziomu cen.

Tymczasem skumulowana inflacja za prezesury Adama Glapińskiego (od czerwca 2016 roku) wyniosła do maja 2023 roku 47,6%, co oznacza wzrost poziomu cen średnio o 5,7% rocznie, podczas gdy cel inflacyjny to 2,5% z przedziałem odchyień ± 1 pkt proc. W lutym br. inflacja osiągnęła poziom 18,4%rdri była najwyższa od ponad 26 lat.

W odpowiedzi na liczne głosy krytyki NBP rozpoczął kampanię „informacyjną” pod hasłem, że „obciążanie NBP i rządu winą za wysoką inflację to narracja Kremla”, w której wskazuje, że głównymi przyczynami inflacji są nie populistyczne decyzje rządu i luźna polityka pieniężna banku centralnego, który dbał o możliwość taniego zadłużania się przez państwo, lecz agresja rosyjska w Ukrainie oraz pandemia i jej skutki. **Kampania ta jest kolejnym przypadkiem politycznego zaangażowania prezesa NBP oraz nieuprawnionego wykorzystywania zasobów państwa dla celów kampanii wyborczej.**

Źródło: NBP

¹ Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Wypowiedzi na posiedzeniach Sejmu. Posiedzenie nr 71 w dniu 09-07-2014 (1. dzień obrad), https://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/wypowiedz.xsp?posiedzenie=71&dzien=1&wyp=3&symbol=RWYSTAPIENI A_WYP&id=152.

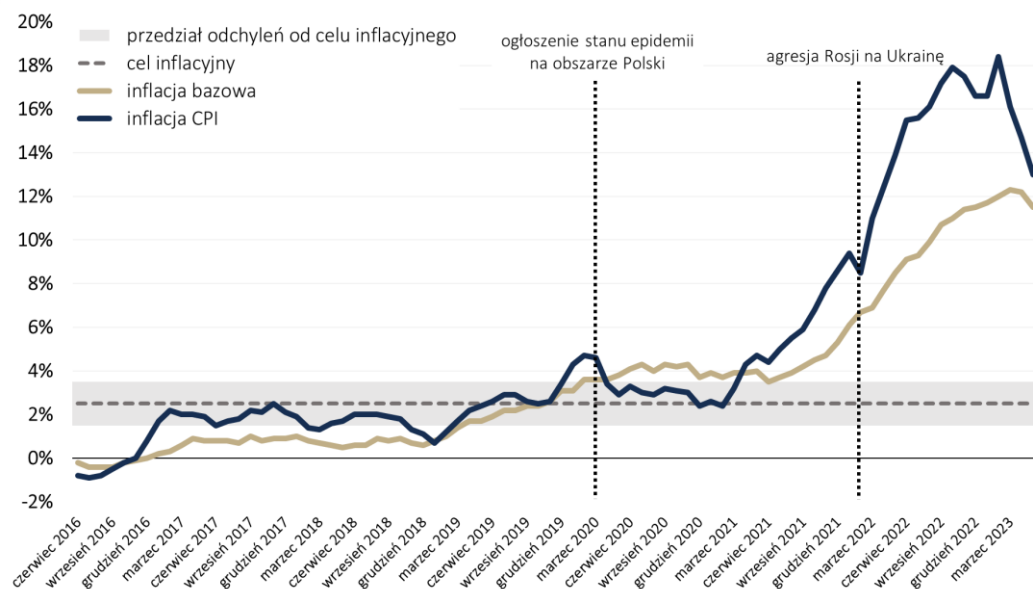
Wbrew tezmom z kampanii NBP inflacja była wyższa od górnego odchylenia od zakładanego celu już przed pandemią covid-19 – w trzech pierwszych miesiącach 2020 roku przekraczała 4%. Po wybuchu pandemii inflacja w Polsce, dzięki spadkowi cen nośników energii na rynkach światowych, na chwilę nieco obniżyła się – do poziomu ok. 2,5% na przełomie 2020 i 2021 roku. Przez cały ten czas podwyższona była jednak inflacja bazowa po wyłączeniu cen żywności i energii.

Mimo wielu niepokojących sygnałów prezes NBP przez długi czas głosił na konferencjach prasowych, że wysoka i stale rosnąca inflacja jest przejściowa, a ewentualne podwyżki stopy referencyjnej byłyby „szkolnym błędem”. Rada Polityki Pieniężnej nie decydowała się na podwyżki stopy referencyjnej aż do października 2021 roku, gdy inflacja osiągnęła poziom 6,8%².

Temu, że jedną z głównych przyczyn wysokiej inflacji jest pandemia i jej skutki, zaprzecza też opublikowany przez NBP w lipcu 2022 roku *Raport o inflacji*, w którym czytamy, że „inflacja CPI w grudniu 2021 r. wyniosła 8,6%, z czego maksymalnie 3,8 pkt proc. można przypisać efektom zakłóceń sieci podaźowych”³, czyli przerwaniom za sprawą walki rządów z pandemią łańcuchom dostaw. Oznacza to, że w grudniu 2021 roku za ponad połowę inflacji nie odpowiadały zakłócenia w łańcuchach dostaw –nawet bez tych zakłóceń inflacja byłaby niemal dwukrotnie wyższa od celu.

Prowadzona przez Rosję Putina agresja na Ukrainę zwiększyła inflację (w wyniku wzrostu cen nośników energii i żywności), jednak nie może być wytłumaczeniem dla inflacji zbliżającej się do poziomu 10% na początku 2022 roku.

Wykres. Inflacja rdr za prezesury Adama Glapińskiego

Źródło: Opracowanie własne FOR na podstawie danych NBP

² Zob. D. Filar, *Wysoka inflacja w Polsce to dzieło RPP* [PDF], Komunikat 4/2023, Forum Obywatelskiego Rozwoju, 6 lutego 2023, <https://for.org.pl/pl/a/9336,komunikat-for-4/2023-wysoka-inflacja-w-polsce-to-dzielo-rpp>.

³ NBP, *Raport o inflacji*, lipiec 2022 r., s. 22, https://static.nbp.pl/dokumenty/polityka-pieniezna/raporty-o-inflacji/raport_lipiec_2022.pdf.

Zamiast stać na straży wartości polskiego pieniądza NBP angażuje się w kampanię wyborczą Prawa i Sprawiedliwości. Adam Glapiński regularnie podczas konferencji prasowych wychwala obecną władzę, gani opozycję i wygłasza teorie spiskowe o „niemieckim planie obalenia rządu Prawa i Sprawiedliwości”⁴. W maju tego roku polski bank centralny opublikował *Opinię Prezesa NBP nt. propozycji wyborczych PiS i PO*, wyraźnie wskazującą na polityczne preferencje Adama Glapińskiego. Działania prezesa NBP naruszają zasadę niezależności banku centralnego i są nie do pogodzenia z godnością piastowanego przez niego urzędu.

Niezależność banku centralnego jest istotna zarówno dla obywateli, jak i dla uczestników rynku. Bank centralny jest niezależny wtedy, gdy istnieją zasady (realizowane w praktyce) pozwalające wykluczyć wszelkie uzasadnione ryzyko wpływu czynników zewnętrznych, przede wszystkim polityków, na jego funkcjonowanie.

Niezależny bank centralny może podejmować decyzje na podstawie obiektywnych danych i analiz, a nie w reakcji na bieżącą sytuację polityczną i wolę aktualnej władzy. Dzięki temu zapewniona może być długoterminowa stabilność gospodarki. Niezależność jest kluczowa dla utrzymania stabilności cen oraz zaufania do polskiej gospodarki.

Bez względu na krótkoterminowe potrzeby rządu bank centralny może wtedy skupić się na utrzymaniu niskiej inflacji i unikać presji prowadzenia luźnej polityki pieniężnej, żeby ułatwić finansowanie populistycznych programów rządu. Przyczynia się to do utrzymania jego wiarygodności, przyciąga zagraniczne inwestycje, stabilizuje rynki finansowe oraz pozwala uczestnikom rynku działać w przewidywalnym otoczeniu i lepiej planować decyzje gospodarcze.

Działania Adama Glapińskiego – w tym w szczególności jaskrawe i intencjonalne wspieranie partii rządzącej – to nieuprawnione wykorzystywanie zasobów państwa dla celów kampanii wyborczej. Szef NBP używa bowiem swojego stanowiska, podległych mu urzędników i środków przeznaczonych na działalność banku centralnego, aby dyskredytować opozycję oraz utwierdzać obywateli w błędnym przekonaniu, że dzięki polityce rządu sytuacja gospodarcza Polski jest dobra, a dalsze trwanie przy władzy obecnej większości parlamentarnej zapewni poprawę warunków życia Polaków. Działania te są selektywne i zbieżne z aktualnym kalendarzem politycznym. Taka sytuacja nie buduje zaufania do NBP oraz narusza prawo obywateli do uczciwych wyborów, a także prawo opozycji do ubiegania się o poparcie na równych zasadach.

W okresie kampanii wyborczej będziemy monitorować przykłady wykorzystywania zasobów państwa na rzecz partii rządzącej. Jeśli bowiem taka sytuacja się utrzyma, podważy to zaufanie do demokratycznej formy rządów i znacznie ograniczy możliwość rozliczenia obecnej władzy przy urnach wyborczych.

⁴ O. Papiernik, *Glapiński uderza w Tuska i mówi o „niemieckim planie obalenia rządu PiS i złotego”*, dziennik.pl, 31 lipca 2022, <https://gospodarka.dziennik.pl/news/artykuly/8502373,adam-glapiński-nbp-niemcy-polska-rzad-zloty-donald-tusk.html>.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wyężonego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn możesz się skontaktować z:

Kinga Królik -członkini zarządu, kierownik administracyjno-finansowy FOR

tel. 691 908 904

e-mail: kinga.krolik@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność – obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

KONTAKT DO AUTORÓW

Marcin Zieliński

Prezes zarządu i główny ekonomista FOR

e-mail: marcin.zielinski@for.org.pl

Twitter: [@MA_Zielinski](https://twitter.com/MA_Zielinski)

Patryk Wachowiec

Analityk prawny FOR

e-mail: patryk.wachowiec@for.org.pl

Twitter: [@PatrykWachowiec](https://twitter.com/PatrykWachowiec)

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR

ul. Ignacego Krasickiego 9A

02-628 Warszawa

tel. 22 628 85 11

e-mail: info@for.org.pl

www.for.org.pl